

LUČ NA KONCU TUNELA

Novoizvoljeni vladajoči politiki in podpisniki peticije, ki podpirajo hitro privatizacijo državne lastnine trdijo, da je **edina** možna pot izhoda iz krize in umika države iz gospodarstva množična razprodaja slovenskih državnih in podržavljenih samoupravnih podjetij. Ker kupci podjetij kupnino za podjetja pridobivajo predvsem z izčrpavanjem prevzetih podjetij, bo razvoj prevzetih podjetij zavrt. Kupci bodo ukinjali manj donosne programe in odpuščali zaposlene tako, kot to počnejo v številnih prevzetih podjetjih. Tujci lastniki bodo lahko dobiček prenašali v tujino. Tujci bodo dobili najboljše kar Slovenci imamo to je strokovno dobro usposobljeno delovno silo in ustvarjalne razvojne inženirje. Slovenci s tem načinom umika države iz gospodarstva na kratki rok dobimo minimalno kupnino, na dolgi rok pa izgubimo ekonomsko in s tem tudi politično svobodo. Dobimo pa vedno bolj siromašen proračun.

Dr. Peter Glavič je primerjal posledice prodaje Leka d.d. Ugotovil je, da sta KRKA d.d. in LEK d.d. leta 2002 v času prodaje LEKA d.d. nudila približno enako število delovnih mest. Približno enako sta prispevala za javno porabo. V letu 2011 je KRKA d.d. proračunu prispevala okoli 51 mio. EUR več kot LEK d.d.. Odprla je tudi 1000 novih delovnih mest, LEK d.d. pa je glede števila zaposlenih stagniral. Do leta 2011 je LEK d.d. ustvaril okoli 800 milijonov EUR dobička, ki se ga je lahko uporabilo za odplačilo skoraj celotne kupnine. Nacionalizirani samoupravljalci so plačali kupnino, ne pa kupec.

V nacionalnem interesu so samo tiste rešitve s katerimi se večajo prilivi v javne blagajne !

Podpisal sem peticijo proti prodaji državne lastnine podjetij in za boljše upravljanje. Ne podpiram pa tistih podpisnikov te peticije, ki trdijo, da je treba ohraniti državno lastnino tako v državnih podjetjih npr. DARS, Železnica, energetika, kakor tudi nad podržavljenimi samoupravnimi podjetji. Vztrajanje pri državni lastnini nudi ekonomsko podporo uničevalnemu partitokratskemu razredu in sistemsko ohranja ureditev, ki pogojuje ekonomsko neučinkovitost, klientalizem in korupcijo.

Po 26. letih mojega ukvarjanja z optimizacijo lastnine podjetij mi je jasno, da so po svetu in pri nas najbolj uspešna in prodorna podjetja, ki jih upravljajo in poslovodijo notranji lastniki ob sodelovanju zunanjega tveganega kapitala. Če se spoštuje ta objektivno dana razvojna zakonitost, je družba lahko ekonomsko in socialno uspešna. Če bodo odgovorni aktivni notranji lastniki kontrolirali in upravljali podjetja, lahko slovenska družba izide iz ekonomske, socialne in politične krize. Silovito bi se lahko dvignil družbeni produkt in zaposlenost.

Dr. Janez Potočnik je lani dejal, da evropski politiki zahtevajo, da se slovenska država umakne iz gospodarstva. Predlagam torej, da se država umakne zelo hitro iz gospodarstva tako, da se denacionalizira podržavljena samoupravna podjetja. Državna podjetja pa država lahko preda v upravljanje notranjim zaposlenim partnerjem in slovenskim vlagateljem zasebnega kapitala. Torej država se lahko umakne iz gospodarstva tudi brez razprodaje podjetij, bank in zavarovalnic.

V Slovenskem razvojnem svetu smo že pred dvema letoma razvili Predlog zakona o denacionalizaciji družbene lastnine in množičnem kapitalskem varčevanju, ki upošteva spoznanje, da so v informacijski ekološki družbi ljudje ključni produkcijski tvorci. Bivša podržavljena samoupravna podjetja, ki so jih za visoko ceno prevzeli notranji lastniki so v krogu najboljših slovenskih podjetij. Tudi nekatera podjetja, ki so jih kupili tujci so uspešna. Toda gre za zelo dobra, kapitalsko in

strokovna razvojno močna podjetja, ki so jih prevzeli tujci predvsem zato, ker jih zaradi previsoke cene lustrirani samoupravljalci niso zmogli prevzeti s kontrolnim deležem kapitala.

Člani Slovenskega razvojnega sveta smo predvsem tisti intelektualci, ki spoštujemo privatno samoupravno podjetniško lastnino in smo bili vedno in smo tudi dandanes nasprotniki državnega skorumpiranega kapitalizma. Gre za tiste družboslovne znanstvenike (akademika Aleksander Bajt in Stojan Pretnar, prof.dr. Peter Glavič, prof.dr. Miran Mihelčič, prof. ddr. Vilijem Rupnik, prof. dr. Pavel Štular), ki smo leta 1990 ostro nasprotovali podržavljenju 1300 povsem avtonomnih privatnih samoupravnih podjetij. Glavni vzrok za uničevanje slovenske družbe je prav ta največji državno kapitalistični rop večine privatne podjetniške lastnine in množična lustracija samoupravljalcev. Politično postavljeni zunanji lastniki podržavljenih podjetij niso podjetjem dali ničesar, so jih pa izčrpali, preveč zadolžili npr. Mercator, Cimos itd., jih uničujejo in dandanes razprodajajo.

Samoupravna podjetja so bila do sprejema ustavnega zakona septembra 1990 v 100% privatni nerazdelni lastnini trenutno zaposlenih samoupravljalcev. Le ti so delali in varčevali za sebe, za svoj kolektiv. Po izgubi 40% trga so ta samoupravna podjetja z izjemno vitalnostjo manj zahtevni jugoslovanski trg nadomestila v nekaj letih z bistveno bolj zahtevnim zahodnim trgom.

Sodišče OZN za človekove pravice je pred 12. Leti v Sarajevu zaščitilo zasebne lastnike Agrokomerca d.d.. Avgusta 1991 so podjetje prevzeli z 54% kontrolnim deležem kapitala z vpisom internih delnic zaposleni. Nato jim je država odvzela 93% lastnine. Mednarodnemu sodišču sem razložil, da je bila **družbena lastnina le posebna oblika privatne lastnine**. Sodišče je nato razveljavilo podržavljenje podjetja in ga vrnilo v upravljanje lastnikom internih delnic.

Kadarkoli je država po letu 1945 nacionalizirala zasebna podjetja je zavrla razvoj gospodarstva. Ko je povečevala pristojnosti in odgovornosti podjetij je pospešila družbeni razvoj. Podržavljenje svobodnih samoupravnih podjetij leta 1990 te razvojne zakonitosti ni upoštevalo.

Če bi želeli na dolgi rok sanirati slovensko družbo, potem se je treba lotiti tega izvirnega politično razvojnega zločina in podržavljena podjetja vrniti njihovim edinim ustvarjalcem in lastnikom. To so sedanji zaposleni v tistih podjetjih, ki še poslušajo. Ta podjetja pripadajo aktivni mladi in srednji generaciji.

Predlog Zakona predvideva, da se v korist skupnosti zaposlenih iz nerazdeljenega dobička ali rezerv iz dobička, osnovni kapital poveča po nominalni vrednosti za 50% in eno delnico tako, da trenutno zaposleni trajno pridobijo nerazdelni kontrolni delež kapitala nad svojim podjetjem. Gre za preprosto računovodsko operacijo na podlagi zapoznele udeležbe zaposlenih na dobičku, ki so ga itak ustvarjali samo lustrirani samoupravljalci. Zato **zaposleni tega kontrolnega deleža ne bi plačevali**. Ves kapital v družbah Etolu, Heliosu, Letriki, Žitu, Gorenju, Mercatorju itd. so ustvarili izključno zaposleni. Njim se le vrne polovični, toda za kontrolo podjetij, bistveni del njihove privatne lastnine.

Bivša še delujoča samoupravna podjetja bi tako iz generacije v generacijo upravljala s kontrolnim deležem zaposlena aktivna generacija, ne pa domači in tuji tajkuni ali rentniki.

O uporabi Zakona oziroma usodi podjetja bi odločali zaposleni ne pa država oziroma politični lastniki.

Sedanji delničarji, ki delajo v podjetju ali so v podjetje vložili sveži kapital naj po predlogu zakona zadržijo vse glasovalne in materialne pravice.

V urejeni kapitalistični družbi nihče ne more postati lastnik podjetja, če ga ni ustanovil, v njega vložil kapital in inovacije in delo ter ga poslovoval. Vseeno predlagam kompromisno rešitev tako, da se tistim zunanjim delničarjem, ki so do lastnine delnic prišli na podlagi podržavljenja družbene lastnine delnice preobrazi **v prednostne neglasovalne delnice, ki bi nudile minimalno zajamčeno dividendo**. Take delnice bi bile primerne za portfolio vlagatelje in tako za oživitev slovenskega trga kapitala. Sanacija bank, ki so večinoma lastnice »političnih« delnic bi se izvedla predvsem s sanacijo realnega sektorja gospodarstva in dviga cene delnic ne pa s poceni razprodajo delnic in ekonomsko kolonizacijo podjetij.

Če bi zaposleni prevzeli ponovno dolgoročno stabilno kontrolo nad svojimi podjetji bi lahko tako kot to počno tuji kupci Mercatorja, Heliosa itd. lahko najeli npr. pri EBRD dolgoročne ugodne kredite in dokapitalizirali svoja podjetja.

Praksa lastninjenja v devetdesetih letih je pokazala, da so zaposleni pripravljeni za zanesljiv in trajen kontrolni delež kapitala svojega podjetja uporabiti letno eno plačo.

Vsi zaposleni v prezadolženih podržavljenih samoupravnih podjetjih in drugih zasebnih podjetjih bi lahko, če bi uredili svoj lastniški status letno odplačali med 700 mio. do 1,5 mrd. EUR ugodnega posojila. Zadležili bi se lahko še letos za 3 do 6 mrd. EUR. Tako bi lahko rešili problem prezadolženih podjetij.

V predlogu Zakona predlagamo, da se tisti del plač ali regresov ali dobička, ki bi ga zaposleni uporabili za dokapitalizacijo podjetij, razbremenijo plačevanja prispevkov in davkov. Taka davčna razbremenitev gospodarstva bi ustvarila pogoje za množično slovensko kapitalsko varčevanje, za finančno sanacijo podjetij in s tem tudi za sanacijo bank.

Predlog vladajoče koalicije glede konverzije terjatev v kapital bo samo okrepila upravljavsko moč bank, ki so se že izkazale za slabe lastnike in slabe upravljavce.

Prava državna so predvsem tista podjetja npr. DARS in banke NLB, NKBM, ki jih je kapitalsko financirala država iz proračuna ali državnih skladov. Državna so tudi monopolna infrastrukturna podjetja.

Za ta državna podjetja predlagam, da se z zakoni predpiše pogoje poslovanja sicer pa prepusti podjetja v upravljanje tistim zaposlenim, ki bodo v ta podjetja vložili sveži kapital in z njim jamčili državi in zunanjim lastnikom za dobro gospodarjenje. Podjetja, ki upravljajo 10 mrd. kapitala naj v proračun vsako leto vplačajo najmanj 500 mio. dividend.

Državno lastnino NKBM d.d. in NLB d.d. naj tako upravljajo tisti zaposleni, ki bi dokapitalizirali ti dve banki z najmanj 25% svojega kapitala.

Iz krize je mogoče le z inovativnostjo, podjetniško svobodo in množičnim varčevanjem. Po našem predlogu bomo Slovenci varčevali toda za sebe. Po konceptu razprodaje podržavljenih podjetij pa bomo hudo varčevali toda za druge. Naš proračun pa bo vedno bolj siromašen.

Prodaja državnih in podržavljenih podjetij ali zadržanje državne lastnine nista **edini** poti izhoda iz krize. Sta pa edini, ki jo vladajoči zagovorniki državnokapitalističnega podržavljenja, ropanja in

uničevanja samoupravnih podjetij in številnih novih zasebnih podjetij, v svojih praznih izjemno nestrokovnih glavah trenutno zmorejo.

Zaenkrat sovražniki privatne samoupravne lastnine, vrhunski eksperti za uničenje gospodarstva in iztrebljanje slovenskega naroda, ki zanikajo ustvarjalno moč človeškega dejavnika, niso uspeli slovenski družbi ponuditi luč na koncu tunela. Nudijo temo, brezciljnost in zbežnost.

Dobro bi bilo, če bi o ponujenih rešitvah spregovorili in se strokovno soočili v javnosti in skupaj ugotovili ali smo načrtali pravo vizijo izhoda iz krize oziroma luč na koncu tunela.

V Ljubljani, 21.01. 2015

Prof.dr. Gojko Stanič, pravnik in politolog